

23 stycznia 2025

APEL O OPRACOWANIE PLANU DZIAŁANIA UE NA RZECZ ŻYWNOŚCI POCHODZENIA ROŚLINNEGO.

Żywność i rolnictwo w UE znajdują się na rozdrożu. W nadchodzących latach Europa stanie przed kluczowymi decyzjami, które ukształtują przyszłość rolnictwa i zapewnią, że nadal będzie ono kamieniem węgielnym naszego społeczeństwa i gospodarki. Zarówno państwa członkowskie, jak i Komisja Europejska powinny przyjąć i wspierać tę transformację zarówno po stronie podaży, jak i popytu, aby UE stała się światowym liderem w konkurencyjnych, odpornych i zrównoważonych systemach rolno-spożywczych.

Zwrot w kierunku zdrowszej, bardziej zrównoważonej, przystępnej cenowo i zbilansowanej diety ma zasadnicze znaczenie dla udanego przejścia na bardziej zrównoważony system żywnościowy - a żywność pochodzenia roślinnego jest częścią tego rozwiązania.

Strategiczny Dialog na temat Przyszłości Rolnictwa w UE potwierdził, że „nadszedł czas na zmiany teraz”. A my się z tym zgadzamy.

Opierając się na tej dynamice, wzywamy komisarza UE ds. rolnictwa Christophe Hansena i Komisję Europejską do opracowania do 2026 roku unijnego planu działania na rzecz żywności pochodzenia roślinnego, aby wzmocnić łańcuchy rolno-spożywcze od rolników do konsumentów oparte na roślinach. Plan ten powinien być kluczowym elementem Wizji Przyszłości Rolnictwa i Żywności, zgodnie z zaleceniami Dialogu Strategicznego. Ponadto takiemu planowi działania powinno towarzyszyć odpowiednie finansowanie, które zwiększy produkcję i konsumpcję żywności pochodzenia roślinnego, ze szczególnym uwzględnieniem produktów ekologicznych i agroekologicznych.

DLACZEGO PLAN DZIAŁANIA UE NA RZECZ ŻYWNOŚCI POCHODZENIA ROŚLINNEGO?

Plan Działania UE na rzecz Żywności Pochodzenia Roślinnego pomoże osiągnąć unijne cele klimatyczne i środowiskowe, poprawić zdrowie, rentowność, odporność i ogólną spójność polityki, jednocześnie oszczędzając koszty i wzmacniając strategiczną autonomię UE. Obecna polityka i wysiłki nie są wystarczające, aby doprowadzić do bardzo potrzebnego przejścia na bardziej zrównoważony i wydajny system żywnościowy na poziomie produkcji i przetwarzania.

Co więcej, obecna polityka nie gwarantuje, że zdrowa, zrównoważona i zbilansowana dieta będzie łatwym i przystępnym wyborem dla europejskich konsumentów. Nowe polityki są niezwykle potrzebne, aby zwiększyć produkcję i konsumpcję produktów roślinnych.

Przyjmując z zadowoleniem prace nad strategią białkową, podkreślamy potrzebę uzupełniającego planu działania UE na rzecz żywności pochodzenia roślinnego. Plan działania UE na rzecz żywności pochodzenia roślinnego, który przyjmuje holistyczne podejście do całego łańcucha wartości produktów rolno-spożywczych, a także poszerzenia zakresu białek o żywność taką jak owoce, warzywa, rośliny strączkowe i produkty pełnoziarniste,

Osiągnięcie strategicznej autonomii w zakresie białek - UE ma obecnie deficyt w produkcji białek roślinnych i polega na imporcie w 66% wysokobiałkowych pasz, narażając tym samym unijnych producentów i konsumentów na globalne wahania cen żywności na świecie i słabości łańcucha dostaw, jednocześnie tworząc nieuczciwą konkurencję dla rolników, biorąc pod uwagę, że importowana pasza nie podlega tym samym wymogom środowiskowym.

Kluczową szansą na przyczynienie się do wypełnienia luki białkowej jest zwiększenie produkcji białka roślinnego do bezpośredniego spożycia przez ludzi, ponieważ pozwala to uniknąć strat w konwersji wynoszących ponad 75% zwiększając efektywność użytkowania gruntów oraz samowystarczalność i konkurencyjność UE przy mniejszych nakładach.

Nowe możliwości biznesowe dla rolników - europejscy rolnicy, w tym drobni i młodzi mogliby odnieść korzyści z dywersyfikacji produkcji poprzez wprowadzenie nowych upraw, zwłaszcza jeśli towarzyszyłoby temu wsparcie finansowe. Zwiększona produkcja roślin wysokobiałkowych do spożycia przez ludzi może zapewnić rolnikom wyższe marże zysku, obniżyć koszty ze względu na mniejszą zależność od nakładów poprzez integrację roślin strączkowych wiążących azot oraz dywersyfikację dochodów poprzez waloryzację strumienia odpadów i uprawę roślin białkowych.

Poprawa zdrowia - diety w całej UE są w znacznym stopniu niezgodne z wytycznymi dotyczącymi zdrowego odżywiania:

80% Europejczyków nie spożywa wystarczającej ilości produktów pełnoziarnistych, roślin strączkowych, owoców i warzyw. To niedostateczne spożycie jest kluczowym czynnikiem powodującym choroby układu krążenia, nowotwory, cukrzycę i choroby nerek. W UE diety ubogie w rośliny strączkowe powodują utratę równowartości 2 milionów lat dobrego zdrowia i 130 000 możliwych do uniknięcia zgonów ze wszystkich przyczyn. Ukryte koszty niezdrowej diety szacuje się na prawie 900 miliardów euro rocznie w całej UE. Aby rozwiązać te kwestie, UE pilnie potrzebuje planu działania w celu promowania bardziej zrównoważonej, pełnowartościowej i bogatej w rośliny diety.

Ochrona klimatu i środowiska - UE stoi w obliczu poważnych wyzwań związanych z odpornością rolnictwa na zmiany klimatu, w tym degradacji gleby i spadku jej żyzności, co zagraża długoterminowemu bezpieczeństwu żywnościowemu. Rośliny strączkowe, takie jak groch i fasola, poprawiają zdrowie gleby poprzez naturalne wiązanie azotu, jednocześnie zmniejszając naszą zależność od nawozów syntetycznych, które są szkodliwe dla środowiska. Wspierając większą produkcję roślin wysokobiałkowych, UE może poprawić jakość gleby, zmniejszyć emisje i stworzyć bardziej odporny system rolny, który jest mniej podatny na zakłócenia związane z klimatem.

Oszczędzaj Koszty - możliwość zaoszczędzenia na wydatkach publicznych jest ogromna. W 2022 r. koszty ekonomiczne produkcji i konsumpcji żywności pochodzenia zwierzęcego w UE, w tym jej wpływ na dobrostan zwierząt, zdrowie ludzi, klimat, użytkowanie gruntów, zanieczyszczenie wody i powietrza, wyniosły 3 biliony euro, czyli ponad siedmiokrotnie więcej niż koszty ekonomiczne ich produkcji i konsumpcji. Scenariusz ze zdrowszą i bardziej roślinną dietą mógłby zaoszczędzić 43% tych efektów zewnętrznych, wynoszących 1,3 biliona euro rocznie (>20 razy więcej niż budżet WPR).

Poprawa spójności polityki - wszystkie państwa członkowskie UE mają wytyczne żywieniowe, które zalecają większe spożycie produktów pełnoziarnistych, roślin strączkowych, owoców i warzyw oraz orzechów. Niektóre kraje, takie jak Dania, Holandia, Finlandia, Hiszpania, i Niemcy już opracowują i wdrażają strategie żywieniowe promujące przejście na produkty pełnoziarniste. Aby zapewnić spójność polityki i wsparcie zarówno ze strony rolników, jak i konsumentów, potrzebna jest spójna ogólnounijna polityka, aby zapewnić zgodność z wytycznymi żywieniowymi we wszystkich częściach łańcucha wartości. Plan Działania UE mógłby ujednoczyć krajowe wysiłki, pomóc w przestrzeganiu wytycznych żywieniowych i zapewnić niezbędną spójność polityki.

Wzywamy Komisję Europejską do skorzystania z tej okazji i opracowania unijnego Planu Działania na rzecz Żywności Roślinnej, który zbuduje zdrowszy, bardziej zrównoważony i odporny system żywnościowy dla wszystkich.

Bibliografia

- 1 WHO International Factsheet Healthy Diet (2020)
- 2 JRC Publication Closing the protein gap - drivers, synergies and trade-offs (2024)
- 3 Alexander et. al. Human appropriation of land for food: the role of diet. Global Environmental Change (2016)
- 4 DG AGRI Factsheet EU Legumes (2020)
- 5 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220104-1>
- 6 Institute for Health Metrics and Evaluation, Global Burden of Disease Study (2019), see in particular: <https://www.thelancet.com/gbd/summaries>
- 7 Disability-adjusted life years (DALYs); see https://knowledge4policy.ec.europa.eu/health-promotion-knowledge-gateway/legumes-pulses_en
- 8 Impact Institute External Costs of Animal Sourced Food in the EU (2023)
- 9 Ibid.
- 10 FAO Valuation of the health and climate-change benefits of healthy diets (2020)
- 11 Danish Ministry for Food, Agriculture and Fisheries (2024) (in Danish)
- 12 Dutch National Institute for Public Health and the Environment (2024) (in Dutch)
- 13 Finnish National Institute for Health and Welfare (2024) (in Finnish)
- 14 Spanish Ministry of Consumption (2022)
- 15 German Nutrition Society (2024)